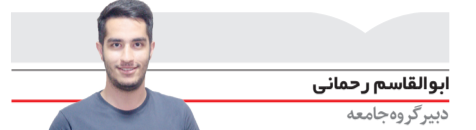

خیالمان تخت نیست

آمار خوانی تجهیزات بیمارستانی ایران نشان می دهد با وجود پیشرفت های چشمگیر اخیر هنوز از لحاظ تخت بیمارستانی و... با نیاز جمعیتی کشور فاصله داریم

ابوالقاسم رحمانی
دبیر گروه جامعه

بعد از شیوع کرونا در جهان مواجهه کشورهای مختلف دنیا با این ویروس کشنده یکی از اولین مولفه هایی که توان مقابله کشورها در مبارزه با شیوع این ویروس را تحت تاثیر قرار داد، ظرفیت نظام بهداشتی و درمانی این کشورها و قدرت آنها در این حوزه بود. تعداد تخت های بیمارستانی خصوصا تخت های ویژه،

پزشکان و پرستاران و تعداد آنها و همچنین دسترسی به روش های نوین بهداشتی و درمانی بود. در این گذار همچون سایر زمینه ها کشورها توان و قدرت یکسانی نداشتند و ندارند، به هر حال بسته به میزان بیماران موجود و چشم اندازی که نسبت به آینده بهداشت و درمان کشورها وجود دارد، هر کدام دارای حدی از امکانات برای مواجهه با این شرایط پیش بینی نشده و طاقت فرسا بودند. تنها نقطه اشتراکی که می توان در این مورد نام برد، همان اصل عدم پیش بینی وقوع چنین اپیدمی مریگاری بود. با این همه، براساس آخرین

آمار و تحلیل های موجود، برخی کشورها توانستند با تکیه بر زیرساخت ها و توان بالایی که پیش از شیوع ویروس کرونا در نظام بهداشت و درمان خود ایجاد کرده بودند، کارآمدتر به جنگ با این ویروس بروند و فارغ از اینکه چه راهکار و سناریویی را برای مواجهه با کرونا در پیش گرفتند، از این ظرفیت های موجود و زیرساختی که فراهم آورده بودند، بهره ببرند. در یک نگاه کلی می توان نتیجه گیری کرد که کشورهای توسعه یافته نظیر برخی کشورهای اروپایی و آمریکایی در این رابطه در قیاس با کشورهای فقیر و کمتر توسعه یافته با

چالش و مشکلات کمتری مواجه شده اند. هرچند شیوع سریع و همه گیری گسترده و دور از انتظار این بیماری ولو برای چند روز قوی ترین نظامات بهداشتی و درمانی را نیز با مشکلات عدیده مواجه کرد، اما هرچه پیش رفت، با گذر از شوک ابتدایی، همان زیرساخت ها و توان از پیش آماده به کمک کشورها آمد تا به مبارزه خود علیه کرونا سامان دهند. ایران نیز از این قاعده مستثنی نبود و بعد از گذر از شوک سهمگین اولیه پس از ورود کرونا به کشور، رفته رفته و براساس اطلاعات و آمار کمتر از روزهای نخست دچار چالش های جدی

شد، اما همان طور که قبلا هم گفتیم و البته براساس تحلیل ها و اطلاعات موجود، ظرفیت تخت های بیمارستانی و امکانات لجستیکی ما به هردلیلی در مقایسه با کشورهای توسعه یافته آنچنان حرفی برای گفتن ندارد و چیزی که می توان از آن به عنوان برگ برنده و مولفه تعیین کننده در ایجاد وضعیت نسبتا بهتری نسبت به روزهای نخست شیوع کرونا در کشور یاد کرد، توان بالا و مجاهدت کادر درمانی و بهداشتی کشور و همچنین همراهی و مراعات و توجه مردم نسبت به رعایت فرآیند و نکات بهداشتی است.

بهترین کشورها از نظر ظرفیت تخت های بیمارستانی به نسبت هر هزار نفر از جمعیت شان

با جستجویی در منابع معتبر بین المللی و همچنین اظهار نظر ها و اخبار و اطلاعاتی که وجود دارد، می توان به رتبه بندی کشورها و میزان توان و ظرفیت آنها در مورد تخت های بیمارستانی پی برد. براساس این اطلاعات اگر از شبه جزیره اعیانی نشین موناکو چشم پوشی کنیم، ژاپن، کره شمالی، کره جنوبی، بلاروس، اوکراین، آلمان، روسیه و... بهترین وضعیت تعداد تخت های بیمارستانی به نسبت هر هزار نفر از جمعیت شان را دارند. البته همان طور که گفتیم چندین مساله و متغیر در تعیین این توان و ظرفیت اثرگذار است و برای هر نوع قیاسی باید آنها را مدنظر داشت. وضعیت سلامت کشورها، جمعیت آنها، میزان درآمد و

علت توفیق نسبی ایران در مواجهه با کرونا، کادر درمان و مراعات مردمی بود، نه تخت های بیمارستانی

حالا اما با نگاهی به وضعیت ایران در میزان برخورداری از تخت های بیمارستانی به ازای هر نفر به عدد قابل توجهی نمی رسیم. با نگاهی به همین آمار در ایران به ازای هر هزار نفر چیزی بین ۱/۵ تا ۱/۷ تخت بیمارستانی وجود دارد. البته در همین میزان هم تناقضاتی وجود دارد، از این رو برای آن چنین بازه ای ترسیم می شود. تیرماه سال گذشته، بهزاد کلانتری، مدیرکل دفتر مدیریت بیمارستانی و تعالی خدمات بالینی وزارت بهداشت در ارتباط با وضعیت تخت های بیمارستانی ایران به ازای هر هزار نفر خاطرنشان کرد: «شاخص سرانه تخت به ازای هر هزار نفر

پس اگر قرار باشد تحلیلی خصوصا در شرایط کنونی مبتنی بر میزان تخت های بیمارستانی صورت بگیرد، باید به چند نکته توجه کرد، ابتدا اینکه نمی توان ایران را به دلایل مختلفی که ذکر شد، با بسیاری از کشورهای دنیا خصوصا کشورهای توسعه یافته مقایسه کرد، همچنین اگر توفیقاتی هم در مسیر مقابله با کرونا برای ایران به دست آمده است، بخش قابل توجهی از آن مرهون خدمات کادر درمان و بهداشت کشور و همراهی مردم با مسئولان بوده است، نه ظرفیت تجهیزات بیمارستانی و...

تعداد کل پرسنل فعال بیمارستانی در کشور

سازمان	تعداد	درصد
وزارت بهداشت	۲۵۹ هزار و ۶۰۸ نفر	۶۴/۶۸ درصد
بخش خصوصی	۷۰ هزار و ۵۱۸ نفر	۱۷/۵۷ درصد
خیریه	۱۵ هزار و ۸۷۸ نفر	۳/۹۵ درصد
نهادهای عمومی غیردولتی	۳۷ هزار و ۷۰۴ نفر	۹/۴۰ درصد
دولتی غیر وزارت بهداشت	۱۷ هزار و ۶۸۷ نفر	۴/۴۰ درصد
کل	۴۰۱ هزار و ۳۹۵ نفر	۱۰۰ درصد

یکی دیگر از مولفه های سنجش توان نظامات بهداشتی در سراسر دنیا پرسنل و ظرفیت نیروی انسانی آنهاست که براساس آن در کل بیمارستان های ایران مجموعا ۴۰۱ هزار و ۳۹۵ نفر به عنوان پرسنل این بخش مشغول فعالیت هستند. اطلاعات جزئی تر در این باره نیز در جدول شماره دو آورده شده است.

تعداد کل بیمارستان ها و تخت های فعال بیمارستانی در کشور

سازمان	تعداد بیمارستان	تعداد تخت های فعال
وزارت بهداشت	۶۱۴	۸۸ هزار و ۸۱۷ تخت
بخش خصوصی	۱۶۶	۱۶ هزار و ۷۵۲ تخت
بخش خیریه	۳۷	۴ هزار و ۱۸۶ تخت
نهادهای عمومی غیردولتی	۸۹	۱۷ هزار و ۷۹۵ تخت
دولتی غیر وزارت بهداشت	۷۵	۷ هزار و ۷۵۴ تخت
کل	۹۸۱	۱۲۹ هزار و ۶۰۴ تخت

در ارتباط با وضعیت نظام بهداشت و درمان ایران و ظرفیت های سخت افزاری آن آمار و اطلاعات دیگری نیز وجود دارد. براساس اطلاعات منتشر شده تا سال ۹۶، تعداد کل بیمارستان های ایران اعم از بیمارستان های وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، بخش خصوصی، بخش خیریه، نهادهای عمومی غیردولتی و دولتی غیر وزارت بهداشت، ۹۸۱ بیمارستان با ۱۲۹ هزار و ۶۰۴ تخت است که ریز جزئیات آن به تفکیک در جدول شماره یک آمده است.

تعداد تخت های ویژه بیمارستانی در کشور

بعد از ماجرای شیوع کرونا در دنیا، سوی تخت های فعال و معمولی بیمارستان ها، تخت های مراقبت های ویژه نیز بسیار حائز اهمیت شدند چرا که تعداد قابل توجهی از مبتلایان به این ویروس دچار علامت حاد می شدند و برای طی روند درمان نیاز به مراقبت های ویژه داشتند بنابراین کشورهایی نظیر آلمان که وضعیت مطلوب تری در این حوزه داشتند با آمار کمتری در تعداد تلفات ناشی از ابتلا به کرونا مواجه شدند. در ایران نیز براساس آمار سال ۹۶ جمعاً ۱۱ هزار و ۹۱۰ تخت مراقبت های ویژه وجود دارد که جزئیات مربوط به آن را در جدول شماره چهار می خوانید.

انواع تخت های ویژه	تعداد در کلیه بیمارستان ها	درصد
ICU	۸ هزار و ۲۶۴ تخت	۶۹/۳۹ درصد
NICU	۳ هزار و ۱۴۱ تخت	۲۶/۳۷ درصد
PICU	۵۰۵ تخت	۴/۲۴ درصد
جمع	۱۱ هزار و ۹۱۰ تخت	۱۰۰ درصد

سرانه تخت های فعال بیمارستانی در کشور به تفکیک استان ها

استان	سرانه تخت فعال به نسبت جمعیت	استان	سرانه تخت فعال به نسبت جمعیت
آذربایجان شرقی	۱/۶۱	خراسان شمالی	۱/۲۷
آذربایجان غربی	۱/۳۳	خوزستان	۱/۵۶
اردبیل	۱/۵۸	زنجان	۱/۶۱
اصفهان	۱/۵۶	سمنان	۲/۱۵
البرز	۰/۹۸	سیستان و بلوچستان	۰/۹۸
ایلام	۱/۴۷	فارس	۱/۸۰
بوشهر	۱/۲۲	قزوین	۱/۴۵
تهران	۲/۰۸	قم	۱/۴۶
چهارمحال و بختیاری	۱/۶۶	کردستان	۱/۳۹
خراسان جنوبی	۲/۰۱	کرمان	۱/۵۱
خراسان رضوی	۱/۵۰	سیستان و بلوچستان	بدرترین وضعیت

یکی دیگر از نکات قابل تامل در ارتباط با ظرفیت تخت های بیمارستانی فعال در ایران میزان سرانه تخت های فعال به نسبت جمعیت استان های مختلف است. هرچه میزان این سرانه بالاتر باشد کیفیت ارائه و دسترسی خدمات بهداشتی و درمانی در آن استان بالاتر خواهد بود. با نگاهی اجمالی، استان یزد با ۲/۴۸ تخت به ازای هر هزار نفر جمعیت بیشترین سرانه تخت فعال به نسبت جمعیت را در بین استان های کشور دارد. بعد از آن تهران و سمنان نیز بیشترین سرانه را دارند. در مقابل اما استان های سیستان و بلوچستان با ۰/۹۸، تخت بیمارستانی فعال به نسبت جمعیت شان وضعیت وخیمی دارند. جزئیات مربوط به سرانه تخت بیمارستانی فعال به نسبت جمعیت در همه استان ها به تفکیک در جدول شماره سه آمده است.

رشد سرانه تخت فعال به ازای هر ۱۰۰ نفر جمعیت در کشور

سال	تعداد کل بیمارستان های کشور
۱۳۹۰	۱/۴۴
۱۳۹۱	۱/۴۵
۱۳۹۲	۱/۴۵
۱۳۹۳	۱/۴۹
۱۳۹۴	۱/۵۵
۱۳۹۵	۱/۵۷
۱۳۹۶	۱/۶۰

رشد تعداد کل تخت های فعال بیمارستانی در کشور

سال	تعداد کل تخت های فعال بیمارستانی کشور
۱۳۹۰	۱۰۸ هزار و ۲۱۵ تخت
۱۳۹۱	۱۱۰ هزار و ۴۲۰ تخت
۱۳۹۲	۱۱۱ هزار و ۸۷۹ تخت
۱۳۹۳	۱۱۵ هزار و ۷۳۲ تخت
۱۳۹۴	۱۲۱ هزار و ۹۴۱ تخت
۱۳۹۵	۱۲۵ هزار و ۱۵۶ تخت
۱۳۹۶	۱۲۹ هزار و ۶۰۴ تخت

رشد تعداد کل بیمارستان های فعال کشور در سال های ۹۰ تا ۹۶

سال	تعداد کل بیمارستان های کشور
۱۳۹۰	۸۲۸
۱۳۹۱	۸۴۰
۱۳۹۲	۸۵۰
۱۳۹۳	۸۷۹
۱۳۹۴	۹۳۵
۱۳۹۵	۹۵۶
۱۳۹۶	۹۸۱

همان طور که در قیاس وضعیت ظرفیت تخت های بیمارستانی ایران با سایر کشورهای دنیا گفتیم، وضعیت کشورمان خیلی مطلوب نیست و با وضعیت ایده آل فاصله زیادی داریم، اما نکته ای که در این مساله نهفته است رشد تعداد تخت های بیمارستانی طی سال های اخیر بوده است. جزئیات این مساله را می توانید در سه جدول شماره ۵، ۶ و ۷ مشاهده کنید.